

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXIV. Charitatis, & operæ fructus Aspeitiæ ab S. Ignatio collecti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

Cæterum stomacho prius iam cœpto restitui quàm cœlum natale hausisset, rediit vnà prior asperitas, præcinctâ nudis carnibus catena, cilicium, flagella, ieiunia, & chameunia valde frequens. Ad iuuandas autem aliorum mentes, multo plus etiam roboris accessit, confestim itaque prodire, ad tradenda Christianæ doctrinæ pueris capita: nec vlla Garziæ, fratrum maximi dehortatione, ab eo munere auerti; sed diuina lusciosius tuenti obiectantique neminem adfuturum; respondere, se vel vno fore auditore puero contentum, & in eo docendo, bene operam omnem, se collocaturum. Verùm ad vnum, vel ad paucos laborem ab eo contrahi nequaquam oportuit; frequenti corona circumdatus, hominum quoque illustrium, sua cuique credendi, ac viuendi opportuna tradebat documenta: inter quæ factum vt quæ essent pueris duobus euentura mente præciperet, verbisque indicaret; horum alter Martinus Halartius, hic vultu deformi, & lingua balbus de Cathéchismo dum respondet, risum nobilibus feminis aliquando mouit; ad quas Ignatius, ridetis, inquit, simplicem puerum, nempe id solum quod oculi nuntiant de illo nostis. Sed hoc habetote, longe hunc animo formosorem esse, quàm ore deformem, & hanc eius animi speciem noua semper pulchritudine decorandam: euasurum insignem Dei seruum, bonoque ingenti animarum illustraturum præclaris laboribus patriam. Cui vaticinio egregiè res ipsa successit vitam egit in clero sanctam, & in studiosè promouenda suorum ciuium salute quamdiu vixit strenue actuosam. Alterum octennem Franciscum Almarium mater Ignatio sistebat postulans enixe vt benè illi precaretur, posceretque à Deo ad Matris solatium, & leuamen seruari eum incolumem; defixis in illum Ignatius, tantisper oculis, tum ad matrem conuersus. Bono animo sis, nam hic, inquit, puer, & futurus est æui longioris, & multorum pater liberorum. Quod sic ad amissim vtrumque exactum est vt quindecim parens filiorum, octogesimalium ætatis attigerit. Ter quothebdomadis præter dies Festos, de meridie dicebat ad populum, etsi lenta semper exhaustus febricula, producebatque concionem in duas, nonnunquam & tres horas, labore validioribus etiam vix toterabili; nempe animi ardor, Dei que auxilium prorsus singulare infirmitatem virium incitabat. Is erat populi vndique concursus vt capi nullo templo posset, dicendumque erat sub aperto cœlo, sed vocem & latera supplebat euidenti, miraculo Deus; trecentis enim passibus semoti æquè vt proximi distinctè audiebant, tametsi languidè, & agro anhelitu diceret. Verùm apud me haud paulò magnificentius miraculum id fuit quod prima sua patrauit concione, qua magno doloris, & pudoris sensu causam exposuit sui in patriam regressus, qua se tam pridem in perpetuum abdicarat, acrem videlicet, eumque continuum conscientiæ morsum surdo verbere exprobrantis, quæ olim iuuenis, & vita solutior peccandi exempla de se illic dedisset, delenda sibi esse melioribus exemplis: ex quo illinc abisset, illorum à Deo venia, lacrymis, & sanguine, poscenda nunquam abstulisse; darent ipsi quoque petenti veniam, & per eam quæ solet,

XXIV.

*Charitatis,
& opera fructus
Aspectus
ab S. Ignatio
collecti.*

eos infelices, sui que similes prosequi pietatem, suas secum iungerent apud
 Deum preces, ad eluenda ex parte nomina quibus illi plurimis teneretur: si
 qui verò adessent quibus offensionem quondam fuisset peccans, saniore con-
 silio tunc imitarentur penitentem. Subiecit deinde, iure alio strictiori re-
 uocatum, ad restituendam homini cum pecunia famam, quorum ipsi dam-
 num creauerat: & nominabat hominē designabatque cōcioni tunc temporis
 præsentem, hic enim aiebat, planè insons, coniectus in carcerem pecunia est
 damnatus, ad facienda horti damna, clam à me, ac mei similibus stultis iu-
 uenibus derepti quorū ipse falsò in simulabatur. Nunc illius ut innocentiam,
 sic meum id crimen volo esse omnibus testata, & pensando quod inde passus
 est detrimento, quæ mihi supererant possessiones duas vobis quicumque hic
 adestis publicis testibus mancipio, & qua iusti debiti, qua si debitum excedunt
 gratuiti nomine consigno. Iam verò quod tulit ex animorum cultura pretium,
 ardenti operæ eximè respondit. Primum Cleri mores restituit miserabilem in-
 modum dissolutos, nam multi etiam Sacerdotes, suas domi alebant concubi-
 nas, & quidem sacrilegio tam effroni ut vxorum ornatu locorum illorum
 proprio eas induerent; hos ergo sibi, & castimoniam reddidit, tanto ministerio
 exhibenda. Ludendi libidinem, iactura temporis, salutis, & familiarum in-
 famem, cum exagitasset; toto inde sequenti triennio, nec tessera, nec lu-
 foria folia Aspetiæ visa sunt, antea etiam ubi contra illa dixisset, in vici-
 num fluuium ut author fuerat, proiecta. In cultum vestium inanem, & pe-
 riculosum feminarum ornatum cum inueheretur, exortus est ingens earum
 fletus quæ malè conscia cædenda facie, dissipandoque capillitio, & abii-
 ciendo inani mundo, penitendum animi peracerbam prodebant. Decem
 illos dies qui à Pentecoste, Ascensionem diuidunt, explicandis Decalogi
 præceptis singulos dicauit, eo quidem successu, quo prius in eos qui ad-
 rant Spiritum sanctum accerseret quàm solemnitas eius ad quem illos parabat,
 dies appeteret: altero enim illorum dierum falso, vaneque iurandi con-
 suetudinem aboleuit, quæ longo abusu familiaris iam inoleuerat. Sexto
 verò die aliquot meretrices ad pudorem reduxit, sed eo profligatæ vitæ
 horrore confixas, ut sibi non satisfacerent, nisi eiusdem dedecoris socias
 in viam retraherent. Ex iis tres relabendi metu, & desiderio luendarum
 utcumque ex parte aliqua penarum quas erant committæ pedites in lon-
 ginq̄a peregrinatae sunt; alia cum vires ad idem deerant, in nosocomio,
 ægrotarum ministerio vitam omnem dicauit: Opus quoque fuisse Ignatij, so-
 dales augustissimi Sacramenti, nam illos instituit, & curæ pauperum præfe-
 cit quos à victu quærendo pudor ingenuus absterret; quam in rem de
 suo summam attribuit bene grandem cuius censum rectores illius oppidi
 ministrant: ex quo illius dispensator quibusque Dominicis, stipem paupe-
 ribus diuidit. Vsum præterea induxit, meridianæ precis, pro iis quos cul-
 pa lethalis obstringeret, quòd ne sensim in neglectum abiret, mercedem
 ei constituit, qui æris publici stato pulsū orandi populo signum daret. Pre-
 cationem serotinam pro defunctis dilapsam reuocauit. Fratris domui pium
 hoc

hoc onus imposuit, vt Dominicis diebus panes duodecim, pauperibus totidem distribuerentur ad recolendam Apostolorum memoriam. Demum Aspeitia quæcumque optauit in Dei obsequium fieri, perfecit, hac enim clausula totum sui examen eius oppidi testes collegere, ad hæc verò, præter charitatem agendo strenuam, plurimum contulit, existimatio quam de illius sanctitate Deus exciuerat, editis illius operâ multis clarisque prodigijs. Pertracta est ad illum procul, à quadriennio iam arreptitia, cui adhibita solenni ritu execrationes id solum egerant vt agnosceretur verè à Dæmone occupari, eius nempe liberationem Deus Ignatio seruabat, qui manu capiti eius imposita cruce tantum signatam, à maligno Spiritu integrè absoluit: tam prompto permoti miraculo nonnulli, aliam obtulerunt magnis tumultibus validè furentem, & eam ob causam pro energumena creditam; hanc vt vidit vir sanctus, diuino instinctu certò asseruit haudquaquam à Dæmone possideri, sed exterreri ab eo imaginibus horrendis, quibus in eam insaniam ageretur, & hanc pariter crucis signo ab ea vexatione liberauit. Plus habet admirationis mulieris sanitas eo vsque iam tabe consumpta vt ægrè se trahens, in horas animam actura videretur. Precanti vt sibi benè precari dignaretur, negauit Ignatius facturum quòd Sacerdos non esset, & eius adprecationis officium ad Sacerdotes pertineret; Cessit tandem modestiæ charitas miserabilis femina, & adstantium precibus coacta. Sua ergo illa benedictione, tantum ipsi vigoris, ac virium infudit, vt Gamaram patriam ex quo illuc pago delata fuerat, per se repeteret, nec ita multo post huic suo se sancto medico bellè valens denuo sifteret, cum grati animi teste munusculo, fructibus aliquot, quos ne tristem ab se dimitteret, admisit Ignatius, & in nosocomij pauperes tribuit. Illud fortè mirabilius ab eo præstitum comitali morbo laboranti; degebat eodem in quo Ignatius S. Magdalena in nosocomio, eius nomen Baistida, frequentes mali impetu allidente lapsus, quibus aliquando cum præsens adesset vir sanctus, misertus hominis, in cælum suspexit, missaque illuc pro eo precatiuncula, iacentis frontem manu pressit. Hic verò tactu benefico excitatus ad se redit, surgit, nec vnquam postea dum vixit, eius morbi accessu tentatus est. Neque vni tantum ipsius tactui vis salutifera inerat, sed rebus etiam quæ essent in familiari eius vsu: id in muliere, emortuo brachio planè capta luculentum fuit; Abluendos enim eius pannos cum partim studio pietatis, partim valetudinis reparandæ fiducia poposcisset, eorum contactu momento conualuit. Verùm interea dum in aliorum salute reparanda, miracula edit Ignatius, placuit Deo ad eius cumulum meritum, patientiæ exempla in eo edere, eumque lecto affigere, vt nosocomio ad sui etiam curationem vteretur, cuius tantam gerebat pro alijs curam. Nam preces Gatzia ipsius germani, & obtestantium agnatorum suasiones permota, nihilo plus ponderis habuere, ad eum Loiolam hac occasione ex nosocomio auellendum, quàm cum venit Aspeitiam habuissent. Quare pietatis & amoris officio vt satisfacerent, illuc eum adibant, vt iacenti adessent.

adessent, in iis Maria de Oriola, & Simona de Alzaga ipsius sobrinæ dum noctes aliquot excubant spectatrices fuere rei admirandæ, nam cum aliquando ad quietem aliquam recessuræ, accensam in omnem euentum candellam relinquerent, extingui iussit, monens, importunius obstantes, si quid contigeret, lumen sibi à Deo minimè defuturum. Extincta igitur candela abeunt, ipse cuius ad agendum cum Deo animus ex benè anseus habito corpore minimum pendebat, mentem applicat ad orandum in quo dum horas aliquot traducit igne illo beato diuini amoris cæpit vehementius ardere, quem olim expertus fuerat, utque alias, non satis eius flammæ compos, laxare pectus longis suspiriis, magnisque vocibus cogebatur, in eiusmodi aliquos tunc etiam clamores erupit: ad eos extemplo cognatæ accurrere, cubiculum pandere, & cælesti quo totum lucebat splendore attonitæ stupere; nec minor Ignatij cum pudore stupor, dum se ea in luce videt inopinato deprehensum. Quare illas infimis precibus æterno de hac re silentio obstrinxit.

XXV.

*Ignatij cum
Chartusiano,
suo quondam
magistro de
Societate
fundanda
colloquium.*

Recreatus ex morbo, iter ad discessum comparabat, quod vbi percrebuit, uterque mox ordo, & clericorum, & populi cum obsidere, verbis, lacrymis obsecrando, suadendo, ne se desereret, flagitare, neve ciues suos externis post haberet; cum suos præsertim labores cerneret, nec male positos, nec eorum messem ipsius arbitrio maligne respondisse, teneri tamen his minimè valuit, quòd diceret, (& ita res erat) alio se à Deo vocari. Obiciebat præterea parum sibi Aspetiam conferre, quod perinde illic in suorum complexu velut in sæculo ageret: fuit ipsi quoque non parua lis cum Garzia fratre, hic enim illius humilitati sanctæ obsecutus, licet ægrè id ab se impetraret, ut eum sineret mendicatò, & in pauperum domo victitare, sperabat profecturo saltem, equum, & famulos se daturum, à quibus si minus ulterius, deduceretur vel ad portum vbi esset in Italiam conscensurus. Id enim ab se præter fraternum animum, decori etiam titulo exigè, & vrbauitatis apud homines confirmatæ, interpretaturos alioqui haud dubiè, illam Ignatij immoderatam modestiam, duritiem Garzia inurbanam, eoque pronius quod annus in hiemem vergens, & corpus à morbo debile, recidiuam ex longo itinere valetudinem minabantur. His tamen vinci, nec Ignatius potuit, nec vicit. Admisit fratris, cognatorumque comitatum, sed non vltra fines Cantabriæ hoc est tractu milliariu paucorum; inde illis supremum salutatis Xauerium versus, Almazanum, Toletum, pedes viam iniuit, explicaturus Xauerij, Lainij & Salmeronis negotia. Deinceps Valentia Segorbem profectus suum olim Parisiis magistrum, & amicissimum; illic verò tunc in Carthusia Vallis Christi professum M. Ioannem de Castro inuisit, & pro veteri necessitudine sua cum eo consilia de petenda Italia, inde Palestina contulit, deque aut illic aut vbiuis monstrare dignaretur Deus, stabiliendo Ordine, qui ex instituto salutem haud minus alienam, quàm propriam virtutemque curaret. Eius illi proposuit ideam, descriptis præcipuis ex illo partibus quod eatenus rude, impressum animo cœlitus